

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o **maloletú A. H.H.**, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Mesto nad Váhom, dieťa rodičov, matky Mgr. Z. H. a otca S. K., zastúpeného JUDr. Máriou Cagalovou, advokátkou v Novom Meste nad Váhom, Poľovnícka 10, **o úpravu práv a povinností rodičov k maloletemu dieťaťu**, vedenej na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp.zn. 5 P 207/2010, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 21. marca 2012, sp.zn. 17 CoP 17/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom rozsudkom z 26. januára 2011 č.k. 5 P 207/2010-59 zveril maloletú A. H. do osobnej starostlivosti a výchovy matky, ktorá ju bude zastupovať a spravovať jej majetok. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej 130 € mesačne od 1. septembra 2010, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred do rúk matky. Nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 1. septembra 2010 do 31. januára 2011 vo výške 450 € povolil otcovi splácať v mesačných splátkach po 30 €, spolu s bežným výživným, počnúc právoplatnosťou rozsudku, do zaplatenia, pod stratou výhody splátok. Súčasne upravil styk otca s maloletou tak, že je oprávnený stretávať sa s ňou každý párný týždeň v sobotu od 14.00 hod. do 18.00 hod. s tým, že matka pripraví a odovzdá

maloletú otcovi v mieste svojho trvalého bydliska a otec vráti maloletú matke v mieste trvalého bydliska matky. V prípade nepredvídaných udalostí, ktoré by znemožnili realizáciu styku otca s maloletou, sa vzájomne budú rodičia maloletej minimálne 24 hodín vopred informovať. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Vec právne posúdil podľa ustanovení § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 3, 4, § 75 ods. 1 a § 63 ods. 3 Zákona o rodine a rozhodnutie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania mal preukázané, že maloletá sa narodila z mimomanželského vzťahu, jej rodičia pôvodne žili v Írsku, odkiaľ sa matka aj s maloletou vrátili späť na Slovensko v júni 2010, kde matka býva u svojich rodičov a zabezpečuje celodennú starostlivosť o maloletú, pričom v tejto starostlivosti neboli zistené žiadne nedostatky. Pri určení výšky výživného súd prvého stupňa zohľadnil potreby maloletej, mieru osobnej starostlivosti matky o dieťa, ako aj schopnosti, možnosti a majetkové pomery rodičov maloletej, vychádzajúc z príjmu matky 256 € mesačne (rodičovský príspevok) a z príjmu otca dosahovaného v Írsku (podľa jeho vlastného tvrdenia) od 800 do 1200 € mesačne. S poukazom na uvedené kritériá, ako aj návrh kolízneho opatrovníka maloletej potom otca zaviazal prispievať na výživu maloletej sumou 130 € mesačne od 1. septembra 2010. Zročné výživné za obdobie od 1. septembra 2010 do 31. januára 2011 ustálil po započítaní otcom uhradenej sumy 200 €, vo výške 450 € a o podmienkach jeho splatnosti rozhodol podľa § 160 ods. 1 O.s.p. Pri úprave styku s maloletou bral prvostupňový súd do úvahy, na jednej strane, vek maloletej a jej citovú viazanosť na matku, na druhej strane, záujem otca o stretávanie sa s maloletou, avšak za podmienok nemožnosti pravidelného stretávania sa z dôvodu pobytu otca v zahraničí. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie otca maloletej rozsudkom z 21. marca 2012 sp.zn. 17 CoP 17/2012 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa vyživovacej povinnosti otca na maloletú, vrátane nedoplatku na zročnom výživnom, potvrdil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V dôvodoch rozhodnutia sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. skonštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia. S poukazom na znenie ustanovenia § 63 ods. 1 Zákona o rodine odvolací súd dodal, že otec svoje právo zúčastniť sa pojednávania nevyužil, doklady o výške svojho príjmu napriek príslubu nepredložil súdu prvého stupňa, tieto nedoložil ani pri rozhodovaní odvolacieho súdu, a preto súd vychádzal z jeho vyjadrenia o výške jeho príjmu. Poukázal na to, že otec si musí byť

vedomý toho, že jeho vyživovacia povinnosť má prednosť pred inými výdavkami, ktoré je nutné na jeho strane vynaložiť, a preto z týchto údajov vychádzal aj odvolací súd pri svojom rozhodovaní.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletej a navrhol ho spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa v časti výroku o výživnom zrušiť a v rozsahu zrušenia vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu, že mu ako účastníkovi konania bola postupom tak prvostupňového, ako i odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a to tým, že aj napriek ospravedlneniu svojej neúčasti na pojednávaní pred prvostupňovým súdom dňa 26. januára 2011 a žiadosti o odročenie pojednávania, na ktorom chcel byť prítomný, súd prvého stupňa v jeho neprítomnosti vec prejednal a rozhodol. Odvolací súd mal rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť v zmysle § 221 písm. f/, h/ O.s.p. Namiesto toho však odvolací súd napadnutý prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdil, avšak bez nariadenia pojednávania, hoci s poukazom na ustanovenie § 214 písm. a/ O.s.p. (dovolateľ mal zrejme na mysli ustanovenie § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. – pozn. dovolacieho súdu) pojednávanie v tejto veci bolo potrebné nariadiť. K nedoloženiu dokladov ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu uviedol, že nakoľko odvolací súd žiadal zrušiť prvostupňový rozsudok a bol presvedčený o tom, že tak odvolací súd urobí už i vzhľadom na to, že mu súdom prvého stupňa bola odňatá možnosť konať pred súdom, doklady o svojom príjme a výdavkoch odvolaciemu súdu nepredkladal, pričom sám odvolací súd od neho ani predloženie dokladov o príjme a výdavkoch nepožadoval. Je tak evidentné, že súdy rozhodli aj na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu.

Matka maloletej vo vyjadrení navrhla dovolanie otca zamietnuť.

Kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovení § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení otcovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení (§ 238 ods. 4 O.s.p.)

Nakoľko v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorý nielen že nevykazuje znaky ani jedného z rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., ale proti ktorému ustanovenie § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie výslovne vylučuje, je nepochybné, že prípustnosť dovolania otca maloletej z § 238 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. vylúčené. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné, sa dovolací súd zameral predovšetkým na okolnosti, ktoré dovolateľ v dovolaní namietal.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Zo spisu však nevyplýva, že by súdy v prejednávanej veci v prípade otca maloletej nerešpektovali niektoré z týchto práv. Vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia uvedené tvrdenie dovolateľa, o ktoré opiera prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., nemožno považovať za odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom. V prvom rade dovolací súd poukazuje na to, že podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je splnená v prípade, ak sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom len pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania, napríklad tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie (R 39/1993). V danom prípade to potom znamená, že pokiaľ otec maloletej bol súdom prvého stupňa zápisnične k návrhu na začatie konania vypočutý dňa 21. januára 2011, t.j. pred pojednávaním uskutočneným 26. januára 2011, svoju neúčast' na ktorom ospravedlnil a požiadal aj o jeho odročenie, ktorú žiadosť však prvostupňový súd neakceptoval a na pojednávaní 26. januára 2011 vec meritórne prejednal a vo veci rozhodol, pričom proti riadne doručenému prvostupňovému rozsudku mal možnosť, ktorú možnosť aj využil, podať odvolanie, nebola mu postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ ide o ďalšiu výhradu otca maloletej v dovolaní, k tejto dovolací súd uvádza, že zákon č 384/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok, s účinnosťou od 15. októbra 2008 zmenil obsah predošlého znenia ustanovenia § 214 O.s.p. tým, že inak vymedzil prípady, kedy odvolací súd má povinnosť nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie a kedy môže o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Následne k ďalšej novelizácii § 214 O.s.p. došlo zákonom č. 388/2011 Z.z. s účinnosťou od 1. januára 2012.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom od 1. januára 2012 na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania,
- c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 1. januára 2012).

Podľa § 372u O.s.p. s názvom „Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2012“, na konanie začaté do 31. decembra 2011 sa použijú predpisy účinné od 1. januára 2012.

V prejednávanej veci bolo rozhodnuté odvolacím súdom 21. marca 2012, teda už za účinnosti uvedenej novely Občianskeho súdneho poriadku. Na danú vec v súvislosti s postupom odvolacieho súdu bolo preto potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2012.

Keďže z obsahu spisu nevyplýva, že by boli dané dôvody pre nariadenie pojednávania podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (krajský súd pred vyhlásením rozsudku dokazovanie nedoplňoval ani nezopakoval, nejde o konanie v o veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a nariadenie pojednávania nevyžadoval dôležitý verejný záujem), odvolací súd v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p., rozhodol o odvolaní otca maloletej bez nariadenia pojednávania. Postupom odvolacieho súdu plne rešpektujúcim platnú úpravu Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2012 nemohlo preto dôjsť k odňatiu možnosti otcovi maloletej pred súdom konať. Dovolateľ preto neopodstatnene namietal, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

V konečnom dôsledku k odňatiu možnosti otcovi maloletej konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nedošlo ani tým, že tak súd prvého stupňa, ako i odvolací súd rozhodli o určení výživného na maloletú iba na základe vyjadrenia otca o výške ním

dosahovaného mesačného príjmu bez toho, aby disponovali relevantným dokladom preukazujúcim skutočnú výšku zárobku otca maloletej. V tejto súvislosti, podľa názoru dovolacieho súdu, nemožno nechať bez povšimnutia, že sám otec maloletej sa pred súdom prvého stupňa zaviazal, že predloží doklady o svojich príjmoch a výdavkoch v lehote 30 dní, čo však neurobil ani do dňa rozhodnutia odvolacieho súdu. Pritom od rozhodnutia prvostupňového súdu, do rozhodnutia odvolacieho súdu uplynul viac ako rok. Otcom maloletej v dovolaní uvádzané dôvody (spomenuté už vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia), pre ktoré odvolaciemu súdu nepredložil doklady preukazujúce jeho príjmy a výdavky, vyznievajú účelovo. Totiž, ak aj tieto doklady nemohol predložiť prvostupňovému súdu (súd prvého stupňa vo veci rozhodol pred uplynutím lehoty, v ktorej sa otec maloletej zaviazal doklady predložiť), nič mu nebránilo pripojiť ich k odvolaniu a práve na ich základe preukazovať nesprávnosť rozhodnutia prvostupňového súdu v časti určenia výživného. Pokiaľ tak neurobil, odvolaciemu súdu nič nebránilo v tom, aby pri posudzovaní vecnej správnosti rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutej časti vychádzal iba z tvrdenia samotného otca o výške jeho príjmu. Pokiaľ by toto tvrdenie nekorešpondovalo so skutočnosťou, následkom by mohlo byť iba nesprávne určenie výšky výživného v súvislosti so schopnosťami, možnosťami a s majetkovými pomermi povinného (§ 75 ods. 1 zákona o rodine), teda nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktoré síce môže byť odôvodnením dovolania za predpokladu, ak je dovolanie prípustné, nie však dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z § 238 O.s.p., nebola preukázaná existencia dovolateľom namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a neboli zistené (ani tvrdené) iné vady uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie otca maloletej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. júna 2012

JUDr. Ľubor Šebo, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová